

## МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2021 оны ... дугаар  
сарын ... өдөр

Улаанбаатар хот

### ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

**1 дүгээр зүйл.**Төсвийн тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/ 59 дүгээр зүйлийн 59.7 дахь хэсэг:

“59.7.Энэ хуулийн 59.1.2-т заасан эх үүсвэрээс бүрдсэн орлогын 10 хувийг, 59.1.5-д заасан эх үүсвэрээс бүрдсэн орлогын 70 хувийг тус тус тухайн эх үүсвэрийн 10 ба түүнээс дээш хувийг бүрдүүлэх аймагт хувь тэнцүүлж хуваарилна.”

2/4 дүгээр зүйлийн 4.1.55 дахь заалт:

“4.1.55.Ирээдүйн өв сангийн төсөв” гэж Ирээдүйн өв сангийн тухай хуулийн дагуу бүрдүүлж, Монгол Улсын 0-18 хүртэлх насны иргэн бүрт мөнгөн хуримтлал үүсгэж, хүүхдийн нэрийн дансанд байршуулах зорилгоор тухайн жилд Улсын Их Хурлаас баталсан төсвийг;”

**2 дугаар зүйл.**Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4, 8.6, 8.8, 8.9 дэх хэсэг, мөн зүйлийн 8.6.3 дахь заалт, 9 дүгээр зүйлийн 9.1.2 дахь заалт, 12 дугаар зүйлийн 12.1.2 дахь заалт, 19 дүгээр зүйлийн 19.6.1 дэх заалт, 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх хэсэг, 32 дугаар зүйлийн 32.1, 33 дугаар зүйлийн 33.1 дэх хэсэг, 42 дугаар зүйлийн 42.3.3 дахь заалтын “, Нийгмийн даатгалын сангийн төсөв” гэсний өмнө “Ирээдүй өв сангийн” гэж тус тус нэмсүгэй.

**3 дугаар зүйл.**Төсвийн тухай хуулийн 59 дүгээр зүйлийн 59.2.2 дахь заалтын “30” гэснийг “50” гэж, 60 дугаар зүйлийн 60.10 дахь хэсгийн “, 60.5” гэснийг “60.6” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

**4 дүгээр зүйл.**Төсвийн тухай хуулийн 59 дүгээр зүйлийн 59.2.3 дахь заалтын “60.2.6”, “60.7” гэснийг, 60 дугаар зүйлийн 60.9 дэх хэсгийн “, 60.7” гэснийг тус тус хассугай.

**5 дугаар зүйл.**Төсвийн тухай хуулийн 59 дүгээр зүйлийн 59.4, 59.6 дахь хэсэг, 59.1.1, 59.3.4 дэх заалт, 60 дугаар зүйлийн 60.5, 60.7, 60.8 дахь хэсэг, 60.2.2, 60.2.6 дахь заалтыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

**6 дугаар зүйл.**2022 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

## ТАНИЛЦУУЛГА

*Төсвийн тухай хуульд нэмэлт,  
өөрчлөлт оруулах тухай*

### **Ирээдүйн өв сангийн төсөвтэй холбогдуулан:**

Ирээдүйн өв сангийн тухай хуульд нөхөн сэргээгдэхгүй эрдэс баялгаас төвлөрүүлсэн орлогыг өнөө ба хойч үеийнхэнд тэнцвэртэй хуваарилах зарчмыг хэрэгжүүлнэ гэж заасан болно. Түүнчлэн, Монгол Улсын урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгүүд болох “АЛСЫН ХАРАА-2050”, Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт “Хуримтлалтай хүүхэд” арга хэмжээ хэрэгжүүлж, хүүхдийн хуримтлал бий болгоход шаардагдах тогтолцоог бүрдүүлнэ гэжээ.

Энэ хүрээнд байгалийн баялгаас олох орлогын хүртээмжийг нэмэгдүүлж, улс орны ирээдүй болсон хүүхдүүддээ хуримтлалын ач тусыг ойлгуулж, санхүүгийн баталгаатай, мэдлэг боловсролтой иргэн болж төлөвшүүлэх зорилгоор Ирээдүйн өв сангийн тухайн жилийн орлогын эх үүсвэрийг арилжааны банканд дахь хүүхдийн нэрийн дансанд байршуулахаар төлөвлөлөө.

Ингэснээр Монгол Улсын хүүхэд бүр байгалийн баялгаар баталгаажсан нэрийн дансны хуримтлалтай болж, хадгалах, хуримтлуулах дадал зуршлыг хүүхэд наснаас суралцахаас гадна 18 нас хүрээд өөрийн хуримтлалаар боловсролдоо хөрөнгө оруулалт хийх боломжтой болно.

Түүнчлэн, цар тахлын нөлөө бүрэн арилаагүй шилжилтийн хугацаанд хүүхдийн эцэг, эх, хууль ёсны асран хамгаалагчийн хүсэлтээр хүүхдийн нэрийн дансанд сар бүр төвлөрөх мөнгөн хадгаламжийг бэлнээр авах боломжийг олгоно. Тухайлбал, 2022 оны төсвийн жилд, 1 дүгээр сарын 1-ээс 7 дугаар сарын 1-ний өдрийг хүртэл 100 хувиар, 7 дугаар сарын 1-ний өдрөөс 2022 оныг дуустал хугацаанд 50 хувиар олгоно.

### **Орон нутгийн хөгжлийн сантай холбогдуулан:**

Орон нутгийн хөгжлийн сан (ОНХС) орон нутгийн хөгжлийг дэмжих, бүс нутгийн хөгжлийн тэнцвэртэй байдлыг хангах, төвлөрлийг сааруулах, иргэд тогтвор суурьшилтай амьдрах орчин, нөхцөлийг бүрдүүлж иргэдийн оролцоотойгоор тухайн аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн хөрөнгө оруулалтын санхүүжилтийг шийдвэрлэх арга хэрэгсэл юм. ОНХС-ийн орлогын шилжүүлэг нь Төсвийн тухай хуулийн 59 дүгээр зүйл, 60 дугаар зүйлд үндэслэн зохицуулагддаг.

Улсын Их Хурлын 2020 оны 12 дугаар сарын 24-ны өдрийн чуулганаар Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль (МУЗЗНДНТУТХ)-ийн шинэчилсэн найруулга болон түүнийг дагаж батлагдсан Төсвийн тухай хуульд орсон өөрчлөлтийн нөлөөгөөр орон нутгийн төсвийн харилцаа, цаашлаад ОНХС-ийн зохицуулалтад өөрчлөлт оруулах шаардлага үүсээд байна.

Иймд ОНХС-ийн зохицуулалтад дараах өөрчлөлтүүдийг оруулахаар тусгалаа.  
Үүнд:

1. ОНХНС нь уул уурхайн баялгийг тэгш хүртээмжтэй хуваарилах замаар бүс нутгийн тэнцвэртэй байдлыг хангахад чиглэгддэг. Иймд ОНХС-д төвлөрөх уул уурхайн чанартай эх үүсвэрийн орлогын хувь хэмжээг нэмэгдүүлж харин импортоос бусад бараа, ажил, үйлчилгээний нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлогын эх үүсвэрийг хасах зохицуулалтыг хийлээ.

2. Уул уурхайн үйл ажиллагаа явуулж буй аймагт байгаль орчны нөхөн сэргээлт хийж иргэдийн амьдрах орчин нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр болон газрын тосны нөөц ашигласны төлбөрийн орлогоос тодорхой хэсгийг тухайн эх үүсвэрийг бүрдүүлж байгаа аймгуудад нэмэлтээр тус тус хуваарилахаар өөрчлөлт оруулж байна.

3. Шинэчлэн батлагдсан МУЗЗНДНТУТХ-ийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.5-д “ОНХНС-с тухайн нэгжийн хүн ам, нутаг дэвсгэрийн хэмжээ, эдийн засгийн чадавхыг харгалзан хөрөнгө хуваарилна” гэж тусгасанд нийцүүлж Төсвийн тухай хуульд заасан үндсэн 3 итгэлцүүрээр хуваарилж, “орон нутгийн татварын идэвх санаачилга” гэсэн итгэлцүүрийг хасах зохицуулалт хийлээ.

4. Түүнчлэн МУЗЗНДНТУТХ-г дагаж Төсвийн тухай хуульд зааснаар аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын 40 хувийг аймаг, нийслэлийн төсвийн татварын орлогод тооцох болсноор аймгийн орлогын эх үүсвэр тодорхой хэмжээгээр нэмэгдсэн. Иймд аймгийн ОНХС-с сумдын ОНХС-д хийгдэх шилжүүлгийн суурь дүнг 30 хувиас 50 хувь болгон нэмэгдүүлэх нь зүйтэй гэж үзсэн болно.

--- оОо ---